
Let's take the rest !

Lofoten mot Sellafield

... for vår felles blå åker.

InfoArena 2014
London 20 and 21 November

Innhold

<u>1 LA OSS TA RESTEN !</u>	3
<u>2 DET HELE STARTET I LOFOTEN I 2000</u>	4
<u>3 BAKGRUNN</u>	4
<u>4 FRA LOFOTEN TIL LONDON IGJEN - INFOARENA 2014</u>	7
<u>5 VI HAR OPPNÅDD STORE TING</u>	8
<u>6 BUDSJETT</u>	9
<u>7 DRAFT AGENDA</u>	10

1 La oss ta resten !

Lofoten mot Sellafield mener nå at kampen mot truslene fra Sellafield nærmer seg målet. Vi har fokusert på utslipp til havet, samt eksplosjonsfaren ved selve atomanlegget.

De store utslippene til havet ble stoppet av oss i samarbeid med den norske regjering og Bellona i 2004. Siden den gang har vi kjempet for:

1) å redusere eksplosjonsfaren fra ca. 1000 kubikk med høyradioaktiv væske som lå og ligger lagret i gamle tanker. Også denne trusselen er nå under nedbygging og vi begynner å se ende på den elendigheten.

2) få fokus på plutonium og andre atom-nuklider som er sluppet ut og sies ligger trygt lagret i sedimentet i Irskesjøen. Vi frykter dette kan bevege seg og utgjøre en trussel for norske hav- og kystområder

3) Sjøtransport til og fra Sellafield-anlegget og da først og fremst fra Dounrey

Vi venter fortsatt på offentlige rapporter som kan fastslå at den radioaktive væske som er sluppet ut i Irskesjøen gjennom flere ti-år og ligger i hav-sedimentet ikke utgjør noen fare for nordiske kyst- og havområder.

Velkommen til samarbeid og deltakelse på InfoArena 2014. Vi starter det hele med en middag ved den norske ambassade i London 20.11. på kvelden og våre samarbeidspartnere er velkommen til å delta både her og på konferansen.

For Lofoten mot Sellafield:

Biskop Tor B. Jørgensen, Arne Ivar Mikalsen, Vivi-Ann Bjerkmo, Asmund Kristoffersen og Per-Kaare Holdal

2 Det hele startet i Lofoten i 2000

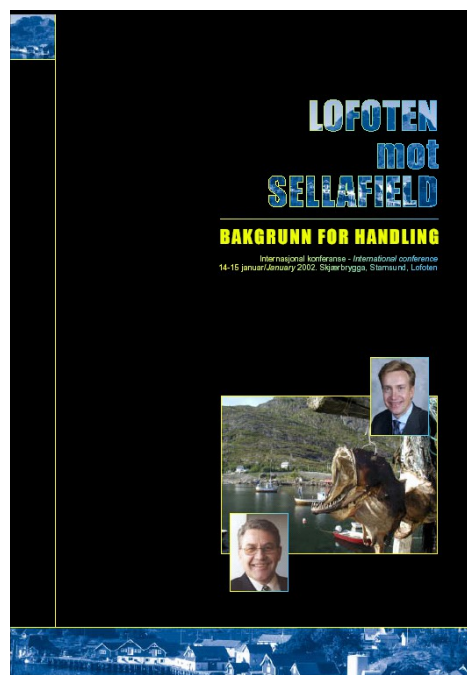
Lofoten mot Sellafield startet arbeidet i september 2000 for å få stengt kranene med det radioaktive stoffet Technetium –99 (TC –99), og første målsetning i arbeidet var en konferanse i Stamsund 15. januar 2002. Vårt mål for denne konferansen var å få belyst problematikken og eventuelle reaksjonsformer. Slagordet var: Vi vil vite – vi vil handle. Vi fikk bl.a. besøk av 2 statsråder til Stamsundkonferansen, nemlig miljøvernminister Børge Brende og fiskeriminister Svein Ludvigsen. Til slutt maktet vi i godt samarbeid med daværende miljøvernminister Børge Brende å få stoppet de radioaktive utslippene. Vi har hatt en konferanse tidligere i London i 2004, 4 i Sellafield, en i Brussel blant annet. Vi har skapt en plattform for dialog som har gitt resultater. Men dessverre gjenstår nå den største utfordringen!

Lofoten mot Sellafield er nå i en avsluttende fase av vårt arbeid. De som har samarbeid med oss i arbeidet har først og fremst vært Johs Røde, biskop Tor B. Jørgensen, Asmund Kristoffersen, Arne Ivar Mikalsen, Astrid Arnøy og Harold Holtermann. Vi har – som alminnelige mennesker med en god del idealisme - belyst en viktig sak på en saklig måte. Vi lyktes i kampen mot Sellafield, en kamp som etter hvert ble et samarbeid. Vi søkte samarbeidspartnere der det var naturlig. Det var en økende forurensning fra Sellafield-anlegget. Denne forurensningen ble ført nordover langs kysten av Norge til verdens største "barsel-seng" - Lofothavet. Vi har i årtusener levd av fisket, og ønsker også at fremtidige generasjoner skal få gjøre det samme. Derfor måtte vi gjøre noe før det var for sent, og gjøre noe sammen.

De nordiske havområder er blant de mest produktive og reneste i verden, og vi ønsker at det skal fortsette slik. Lofoten mot Sellafield har basert sitt arbeid på folkelig, uavhengig engasjement, kombinert med samarbeid med Bellona og andre faglige tunge instanser.

3 Bakgrunn

I 1939 ble en kongelig våpenfabrikk bygd på kysten av West Cumbria. Stedet het Sellafield. I 1947 overtok forsynings-departementet fabrikkene og kalte den Windscale. Det ble bygd et gjenvinningsanlegg (B 204) som ble startet i 1951, og to grafitt modererte, luftkjølte atomreaktorer kalt "the Windscale piles". Dette var starten på

det engelske atomvåpenprogrammet. De to Windscale reaktorene ble startet opp i 1951 og avstengt i 1957 etter en alvorlig ulykke i reaktor nr. 1, som førte til store utslipp av radioaktivitet.¹ Etter dette ble navnet på anlegget endret tilbake til Sellafield.

I dag ligger det i underkant av 1000 kubikk plutonium på lager i Sellafield. I 1964 ble det bygd et nytt anlegg B 205 for å gjenvinne brukt Magnox brennstoff, ikke bare fra de militære reaktorene, men fra alle de sivile som i disse årene ble over hele England. Etter åpningen av B 205 har en i Sellafield først og fremst drive med kommersiell gjenvinning.

Utslipp fra Sellafield-anlegget på nordvestkysten av England har medført utslipp av radioaktive stoffer i Irskesjøen. Mange av disse stoffene transporteres med havstrømmene til Nordsjøen, videre langs Norskekysten og til polare områder. I 1994 økte utslippene av det langlivede radioaktive stoffet technetium-99 kraftig. Nåværende konsentrasjoner i det marine miljøet representerer ingen helsefare basert på den kunnskapen man i dag sitter inne med. Norske myndigheter arbeider likevel for at utslipp av langlivede radioaktive stoffer som technetium-99 skal reduseres og stoppes. Dette skyldes blant annet at det er teknisk mulig å redusere utslippene og at et føre var prinsipp vil være viktig da vi i dag ikke kjenner alle mekanismene for hvordan stoffet oppfører seg i det marine miljøet.

Det engelske gjenvinningsanlegget for brukt kjernebrensel i Sellafield har gjennom flere tiår sluppet ut radioaktive stoffer i Irskesjøen som en normal del av driften. Utslippene av radioaktive stoffer var størst på sytti- og begynnelsen av åttitallet, og har senere blitt redusert som følge av at nye renseteknikker er blitt tatt i bruk.

I mars 1994 økte utslippene av technetium-99 (⁹⁹Tc) fra Sellafield kraftig og det var også en økning i utslipp av jod-129 (¹²⁹I). Utslippsøkningene skyldtes oppstart av behandlingen av gammelt Magnox-avfall, som fra midten av åttitallet var lagret i tanker i påvente av et nytt rensesanlegg. Renseanlegget kom i drift i 1994, men anlegget fjerner ikke ⁹⁹Tc fra avfallet. Tc-99 har en fysisk halveringstid på 213 000 år.

Tc-99 er svært løselig i vann og transporteres derfor med havstrømmene. Det høyeste ⁹⁹Tc -utslippet fant sted i 1995, og var ca 40 ganger høyere enn i 1993. Utslippene har ført til en betydelig økning i ⁹⁹Tc-konsentrasjoner langs Norskekysten. Gjenvinningsanlegget i La Hague i Frankrike slipper også ut radioaktivt avfall til det marine miljø. Utslippene av ⁹⁹Tc er her vesentlig lavere, mens utslippene av det langlivede radioaktive stoffet ¹²⁹I er noe høyere enn i Sellafield.

Det er først og fremst de mange ulykkehendelsene ved anlegget som skaper bekymringer. Dette er også beskrevet i en egen rapport fra Statens

---

¹ 27000 Ci av I-131, 1230 Ci av Cs-137 og 16100 Ci av Te-132, 1 Ci = 37 000 000 000 Bq

Strålevern som sier at risikoen for en atomulykke med nedfall er absolutt tilstede og i verste tilfelle kan konsekvensene bli 50 ganger Tjernoby.

De fleste produsenter av kjernekraft har endret sin strategi fra at en ulykke ikke kan hende, til at det nettopp kan hende. Det finnes mange årsaker til dette fra menneskelige feil, terroraksjoner, tekniske feil m.fl. Menneskelige feil er i dag årsak til 8 av 10 alvorlige hendelser. Arbeiderne ved Sellafield bekrefter at arbeidet med kjernekraft er farlig. Det gjelder å forutse det verste som kan skje. Hver gang det skjer utslipp av radioaktive nuklider til miljøet øker faren for kreft. WHO anbefaler alle mennesker som bor nærmere enn 500 km til et kjernekraft-anlegg å ha jod tilgjengelig i fall en katastrofe. Den radioaktive partiklene vil kunne falle ned over hav- og landområder i Norge og Norden og ødelegge områdene kanskje for generasjoner. Informasjon om farlige konsekvenser av radioaktiv kraftproduksjon blir enda i dag tilbakeholdt, selv for mennesker som bor i nærheten av atomkraftanlegg.

4 Fra Lofoten til London igjen - InfoArena 2014

Lofoten mot Sellafield, med biskop Tor B. Jørgensen, Vivi-Ann Bjerkmo, Arne Ivar Mikalsen, Asmund Kristoffersen og Per-Kaare Holdal i spissen, har nå i over 14 år kjempet for å hindre negative konsekvenser fra atomanlegget på vestkysten av England – Sellafield.

Nå planlegger Lofoten mot Sellafield igjen å innta britisk jord for å diskutere den alvorlige miljørisiko som atomanlegget utgjør for norske hav- og landområder. Denne gang er det London 20. og 21. november som er InfoArena 2014. Konferanse arrangeres i samarbeid med Sellafield Ltd., Nuclear Decommissioning Authority og Bellona.

Lofoten mot Sellafield for å møter eierne av britiske atomanlegg, britiske politikere og driverne ved Sellafield for samtale om sikkerhetsproblematikken ved atomanlegget.

Vi har hatt spesielt fokus på lageranlegget B215 som kan true Norge. Her var det lagret rundt 1 000 kubikkmeter høy radioaktivt avfall i 21 ulike tanker. Skulle så mye som 10 prosent av alt innholdet i tankene slippe ut ved f.eks. en eksplosjon, så vil det skape betydelige problemer på lang sikt, ikke minst innenfor landbruk og matvareproduksjon. Store deler av landet ville blitt berørt dersom værtypen var en annen enn i ulykkesscenariet.

Ulykkehendelsene ved Sellafield har vært mange og radioaktivt materiale kan slippe ut av anlegget, for eksempel ved brann eller en eksplosjon.

På InfoArena 2013 som ble arrangert i Oslo kom framgangen. Britene er i ferd med å redusere truslene ved tankanlegget og vi har fått signaler om at ytterligere progresjon vil bli presentert på InfoArena 2014 i London.

5 Vi har oppnådd store ting

Det er i år 10 år siden utslippene av radioaktivitet til havet ble stoppet. Før vi hadde vår første konferanse i Lofoten i januar 2002 var det ikke mye fokus på dette. Da fikk vi to statsråder til Stamsund i Lofoten til konferansen «Vi vil vite og om nødvendig handle». Her ble det klart at noe måtte gjøres. Det ble målt radioaktivitet langs kysten som var langt over det akseptable. Som en konsekvens av kunnskapen som ble oppnådd her tok Lofoten mot Sellafield beslutningen om å møte britene høyt oppe på deres banehalvdel. Vi arrangerte da en kunnskapskonferanse i april 2003 med daværende miljøvernminister Børge Brende i spissen. Denne ble fulgt opp med en konferanse i februar 2004 i London og i juni 2004 kunne vi sammen med britene og Bellona feire «Together we did it».

6 Budsjett

Vi gjør alt arbeidet som dugnad eller arbeidsinnsats. Vi gjennomfører månedlige telefonmøter med Nuclear Decommissioning Authority, Sellafield Ltd. og Bellona, samt at vi møtes hver vår i Oslo til et statusmøte med de samme parter. Dette statusmøte blir fulgt opp av et møte med det norske klima- og miljøverndepartement.

Forberedelse til til konferansen er det en del intern-trafikk i Lofoten, men det meste er skrivebord-arbeid og telefoner. Lofoten mot Sellafield er de eneste gjennom alle disse år som har brukt fritid og ferie til dette arbeidet. Vi har brukt mye tid til å søke og be om støtte fra dere til dekning av reise- og telefonutgifter. Vi har ikke lykkes hvert år og derfor vært nødt til å bruke av egne midler til å dekke de siste regningene. Vi håper derfor på et bidrag fra deg i år.

Direkte utgifter:

Reiseutgifter Oslo-møte	kr. 9.000
Reiseutgifter London	kr. 37.000
Konferansetriell / trykksaker	kr. 15.000
Konferanselokaler med servering	kr. 30.000
Innledere; gjennomføring og reise	kr. 18.000
Uforutsette utgifter	<u>kr. 10.000</u>
Sum	<u>kr. 119.000</u>

Finansiering

Miljøverndepartementet	kr. 20.000 (bekreftet)
Sponsorer	kr. 75.000
Egeninnsats og fellesdugnad	<u>kr. 24.000</u>
Totalt finansiering	<u>kr.119.000</u>

7 Draft agenda

Sellafield: a better understanding through dialogue (2001-2014)

London, 21 November 2014

08.00-08.30 Coffee and registration

Introduction

08.30-09.00 Opening remarks from Chairman Bishop Tor B. Jørgensen
Welcome remarks from Jamie Reed MP and Norwegian Ambassador Mona

Juul

Welcome to the UK

09.00-09.30 A brief overview of UK Energy policy – fossil fuels, renewables and nuclear
new-build (DECC)

09.30-09.45 Discussion

Managing the risks

09.45-10.30 Sellafield strategy including plutonium management (NDA) and clean-up
plan (SL)

10.30-10.45 Coffee break

10.45-11.15 Management of higher radioactive wastes in the UK – geological disposal
(DECC)

Reducing the risks

11.15-12.00 Progress report from Sellafield – reprocessing and HAL stocks reduction
(SL- Steve Bostock and Steve Walker)

12.00-12.30 Q&A – Moderator Nils Bøhmer (Bellona) and Per-Kaare Holdal (LmS)

12.30-13.15 Lunch

The view from Norway and the Nordic Countries

13.15-13.45 Responses from Norwegian and Nordic Council delegates

Conclusion

13.45-14.15 Closing remarks (all), Conference summary (Bishop TBJ) and Joint
Closing Statement

Våre samarbeidspartnere og sponsorer er: